

AMERSFOORT EN OMSTREKEN

Uitgave van de Nederlandse Genealogische Vereniging Afdeling Amersfoort en Omstreken
Jaargang 8 januari 1999 Nummer 1

Transcriberen van transportakten uit het oud-rechterlijk archief

Om de toegankelijkheid van de oud-rechterlijke archiefstukken te bevorderen en een bijdrage te leveren aan het beschermen van die archiefstukken¹ heeft het afdelingsbestuur gemeend aan het verzoek van de archivaris van het gemeentelijk archief van Amersfoort, de heer dr. F.J.W. van Kan, te voldoen en medewerking te verlenen bij het digitaliseren van de transportakten. Nu is het niet zo, dat straks de gehele akte op de computer verschijnt, doch de voornaamste gegevens worden eruit gelicht en voor computergebruik verwerkt.

Het voordeel hiervan is dat u later op eenvoudige wijze in de akten kunt zoeken en niet alle bladen hoeft door te lezen om familie-gegevens te verkrijgen.

Het kleine groepje waarmee we gestart zijn vindt het leuk werk en om wat sneller voortgang te maken zou het prettig zijn nog wat meer medewerkers aan dit groepje toe te voegen. Gebleken is dat velen van ons een cursus oudschrift gevolgd hebben en dit werk zeker aankunnen. Mocht u twijfelen over uw kennis op dit gebied, kom dan gewoon eens langs en doe een halve dag mee. U zult zien dat u er veel ervaring mee opdoet voor uw eigen onderzoek en tevens een goede bijdrage levert aan het behoud van de oude archiefstukken. Ons groepje werkt in het archief op maandag van 9.00 tot 12.00 uur of van 13.00 tot 16.00 uur.

D.J. Regtien

De verzamelingen van het Centraal Bureau voor Genealogie

samenvatting van de lezing van 21 oktober 1998 door dr. A.J. Lever

Er moesten heel wat extra stoelen worden aangedragen om het grote aantal belangstellenden een plaats te kunnen geven. Er waren dit keer opvallend veel aanwezigen die geen lid van onze vereniging zijn maar kennelijk toch belangstelling hadden voor de genealogie.

Ze kwamen volledig aan hun trekken. dr. Lever, die directeur is van het Centraal Bureau voor Genealogie, is natuurlijk als geen ander de geschikte persoon om te vertellen wat er in het CBG allemaal te vinden is.

Voor de laatste oorlog waren er al enige verenigingen en genootschappen die zich met genealogie en/of heraldiek bezighielden. De oorlog was nauwelijks afgelopen, of men besloot al om alle bestaande verzamelingen samen te voegen en zo werd reeds in mei 1945 het CBG opgericht. Aanvankelijk werd het gehuisvest aan de Nassaulaan in Den Haag. De bij genealogen bekende jonkheer Van Beresteyn werd de eerste voorzitter.

Sinds 1979 vinden we het CBG in het huidige gebouw bij het Centraal Station van Den Haag. Het gebouw werd ontworpen om 10.000 bezoekers per jaar te ontvangen. Op het ogenblik zijn er echter ca 30.000 bezoekers per jaar. Als men zich dan nog realiseert dat er ontelbaar veel telefoontjes binnenkomen en dat er minstens 10.000 brieven met vragen over genealogie moeten worden beantwoord, dan kan men zich indenken dat de 50 vaste medewerkers, bijgestaan door ongeveer 80 vrijwilligers, hun handen vol hebben. Het CBG wordt voor 60 % gefinancierd door rijkssubsidie. De andere 40% komt binnen van de verkoop van publicaties en van donaties. Het CBG kent ongeveer 13.000 donateurs (Vrienden).

Aan de hand van dia's werd een rondwandeling door het gebouw gemaakt. Zo kwamen we o.a. in de ruimte waar de persoonskaarten zijn opgeslagen. Het zijn er ca 13 miljoen. Om aan aanvragen van genealogen te voldoen worden er ongeveer 90.000 per jaar gekopieerd.

Sinds 1994 bestaat het systeem van persoonskaarten niet meer omdat alles is geautomatiseerd. Het CBG krijgt nu de gegevens aangeleverd op een diskette. Dat gaat een gigantisch computerbestand worden. We maakten tijdens de rondwandeling verder kennis met het depot familie-archieven, het depot familiedossiers en de genealogische collecties.

Er bevinden zich bij het CBG ongeveer 600.000 bidprentjes, 600.000 geboortekaartjes e.d. Het aantal familieadvertenties is bijna niet meer te tellen. Het aantal van 15 miljoen, dat wel eens genoemd wordt, is waarschijnlijk verouderd. Er komen er per jaar 200.000 bij. Niet minder dan 80 vrijwilligers in het hele land zijn dagelijks bezig om alle advertenties betreffende geboorte, overlijden, huwelijk maar ook faillissementen e.d. uit te knippen.

De heraldische gegevens worden thans ook in een databank ondergebracht, die momenteel al 4500 wapens bevat.

Tenslotte moeten we natuurlijk de zeer uitgebreide bibliotheek niet vergeten met kilometers boeken over genealogie, topografie en heraldiek.

Spreker deed een beroep op de aanwezigen om genealogische gegevens die zij hebben verzameld, ter beschikking te stellen van het CBG. Het is goed eens na te denken over wat er gaat gebeuren met de

gegevens, waar meestal jaren werk in zit, na het overlijden. Het komt maar al te vaak voor dat al deze gegevens op zolder terechtkomen en vergeten worden of nog erger: in de papierbak verdwijnen. Leg ergens vast dat, als niemand in de familie interesse heeft, de gegevens ter beschikking van het CBG worden gesteld.

Sinds 11 jaar is het CBG ook op Internet te vinden. Hun Homepage wordt dagelijks door 500 à 600 personen bezocht. Door een naam in te tikken krijgt men een overzicht van de gegevens, die op die naam betrekking hebben, waarover het CBG beschikt. Er is een lijst met ongeveer 6000 namen waarover een onderzoek van iemand gaande is en er zijn heel veel "links" naar andere interessante homepages.

Het adres van het CBG is: www.cbg.nl

Als er nog leden in onze afdeling zijn die nooit bij het CBG geweest zijn, dan zal deze boeiende voordracht voor hen zeker aanleiding zijn om naar Den Haag te reizen.

Hoe het Lutherde in Nederland

Samenvatting van de voordracht van 19 november 1998 door drs. Th.A. Fafié

De titel lijkt misschien in de ogen van velen krom Nederlands maar dan moet men weten dat als vroeger ergens iets gebeurde, dat min of meer in strijd was met het Rooms Katholieke geloof, men zei "het Luthert daar".

In de 16e eeuw zien we dat allerlei oude zekerheden beginnen te wankelen, denk bijvoorbeeld maar aan de geschriften van Erasmus e.a. Vele steden maken een ongekende bloei door.

Allereerst moeten we daarbij denken aan Antwerpen dat een zeer grote handelsstad werd. En waar handel is, is geld en waar geld is komen de bankiers. Het Lutheranisme vindt er, vooral ook door immigranten uit Duitsland, een goede voedingsbodem.

Op 31 oktober 1517 zagen de 95 stellingen van Luther het licht. Hierin wordt o.a. gesteld dat de mens recht heeft op een eigen mening binnen de kerk hetgeen min of meer neerkomt op vrijheid van godsdienst. Ook betoogde hij, dat het gebruik van Latijn tot gevolg had, dat de inhoud van het gesprokene en geschrevene niet toegankelijk was voor de gewone man. Reden voor hem om de bijbel te vertalen in het Duits. Om het voor zoveel mogelijk mensen verstaanbaar te maken gebruikte hij het Duits van de gewone man het z.g. marktduits.

De mens van deze tijd is een angstig mens, zo beweerde Luther. Hijzelf was daar overigens wel een goed voorbeeld van. Hij zag in het knapperende vuur in de open haard de duivel. Toen de rijksban over hem werd uitgesproken en hij door vrienden werd verborgen op de Wartburg werd hij volgens zijn zeggen bezocht door de duivel. Hij gooide toen een inktpot naar hem toe waardoor er een grote inktvlek op de muur ontstond. Die vlek is in de loop der tijd verdwenen, maar omdat de toeristen die vlek zo graag willen zien is er door de toeristenindustrie een nieuwe inktvlek aangebracht.

In de tijd dat hij hoogleraar was in Wittenberg had hij veel studenten uit andere landen. Zo studeerden in de periode 1500-1560 300 Nederlanders in Duitsland waarvan de meesten in Wittenberg. Deze studenten verbreidden na terugkeer in hun vaderland de theorieën van Luther.

De Augustijner monniken (waartoe Luther behoorde) hadden toen reeds een klooster in Antwerpen en in Enkhuizen. Nederlandse drukkers gaven geschriften van Luther uit. Jacob van Liesvelt uit Antwerpen geeft zelfs een bijbel in onze taal uit. Zo groeit het Lutheranisme tegen de verdrukking in, want van verdrukking mogen we zeker spreken. Karel V geeft plakkaat na plakkaat uit tegen de "ketterij", boeken worden verbrand en in Antwerpen werden in 1523 monniken uit het Augustijner klooster terechtgesteld. Later gebeurde dat ook in de Noordelijke Nederlanden. Velen verlaten in die tijd ons land en vertrekken naar o.a. Londen en vooral ook naar Emden waar ze protestantse gemeenten stichten.

De Lutheranen kwamen in Nederland bijeen in huiskerken, waar ook gedoopt werd.

Het Lutheranisme in Noord-Nederland begon in Amsterdam waar men in de Oude Kerk een eigen kapelletje kreeg. Maar ook Woerden speelde een belangrijke rol. Philips II verpandde nl. Woerden aan een Duitse hertog, die er een lutherse enclave van maakte. In Woerden vonden dan ook geen vervolgingen van Lutheranen plaats. In Duitsland met zijn vele vorstendommen was het rond 1555 zo, dat de keurvorst bepaalde welk geloof zijn onderdanen behoorden te hebben. Was hij katholiek dan waren al zijn onderdanen dat ook, was hij protestant dan ook de bevolking. Als je protestant wilde zijn in een katholiek vorstendom dan diende je te verhuizen.

Het jaar 1566 was een belangrijk jaar. Op 14 juli arriveerde Willem van Oranje in Antwerpen. Qua godsdienst was hij eigenlijk een zwalker. Hij kwam uit een Luthers nest (Juliana van Stolberg), werd aan het hof van Karel V, waar hij geruime tijd verbleef, Rooms Katholiek maar werd in Antwerpen weer Luthers. Op zijn sterfbed zou hij gezegd hebben "In mijn hart ben ik altijd Luthers gebleven".

1566 was ook het jaar van de beeldenstorm. In dat jaar kregen de protestanten steeds meer vrijheid. September 1566 wordt wel beschouwd als de geboortedatum van het Lutheranisme in Antwerpen. Toen in 1585 Antwerpen in Spaanse handen kwam en dus het katholicisme als enige godsdienst werd beschouwd, vluchtten veel mensen naar het Noorden. Velen vestigden zich in Rotterdam, Leiden en Haarlem.

Voor Noord-Nederland kan men 1585 als geboortedatum van het Lutheranisme beschouwen. De predikers (meestal geen echte theologen) reisden heen en weer tussen de veelal kleine Lutherse gemeenten.

In 1791 trad een splitsing op. In Amsterdam was een aantal Oranjegezinde Lutheranen het niet eens met de politieke inzichten van de kerk en zij vormden de Hersteld Evangelisch Lutherse kerk. Deze splitsing heeft tot 1952 geduurd. Toen kwam een fusie tussen de twee groepen tot stand.

In 1818 gaf koning Willem I de wens te kennen alle kerkgenootschappen te organiseren en zo werd eigenlijk toen pas officieel de Evangelisch-Lutherse kerk gesticht. Hij gaf de kerkgenootschappen postvrijdom en aan kleinere gemeenten schonk hij ook geld. Later kwam daar natuurlijk een eind aan maar niet, nadat er afkoopregelingen waren getroffen. Het geld dat hiermede gemoeid was moest gestort worden in een pensioenfonds voor dominees. "De zilveren koorden werden doorgesneden". Overigens niet helemaal: de hoogleraren in de theologie worden nog steeds door de staat betaald.

De Lutherse kerk is in Nederland van bescheiden omvang. Wereldwijd gezien is het echter de grootste protestantse kerk met vooral aanhangers in de Scandinavische landen, Duitsland en Amerika.

De raakvlakken van een lezing als deze met de genealogie mogen misschien gering lijken, maar iets van de achtergrond betreffende uw Lutherse voorouders mag zeker wel eens belicht worden. Dat de spreker al vele jaren docent is aan het Herbert Vissers College te Nieuw-Vennep bleek wel uit de bijzonder duidelijke en overzichtelijke wijze, waarop hij het boeiende onderwerp van het Lutheranisme voor het voetlicht bracht.

Wie het kleine niet eert

Samenvatting van de voordracht van 14 december 1998 door prof.dr. P.D. 't Hart

De titel van de voordracht verraadt weinig over de inhoud. De bedoeling van de spreker was een indruk te geven van de leefwijze van de gewone man in de steden.

Veel is geschreven over de inrichting van de huizen (paleizen) van edelen en vorsten. Hoe zij leefden bleef ook al geen geheim. Maar als men vroeger geschiedenis studeerde werd er geen aandacht geschonken aan de gewone mens. Welke invloed had een oorlogs-(dreiging), economische crisis, hongersnood enz. op het leven van de gewone mens. Werd een huwelijk uitgesteld? Werden er minder kinderen geboren? Er werd aan deze vraagstukken nauwelijks aandacht besteed. Het was een beetje beneden de waardigheid van een wetenschapper om zich daar mee bezig te houden.

Tegenwoordig denkt men daar gelukkig anders over, Het was een Fransman die samen met een genealoog - het koppel Henry/Fleuri - voor het eerst een studie maakte van de gevolgen van moeilijke maatschappelijke omstandigheden op het leven van "de man in de straat".

De invloed bleek aanzienlijk minder te zijn dan men zou verwachten. Dit was wel vaker de uitkomst van zulke onderzoeken. Een Amerikaanse geleerde onderzocht bijvoorbeeld wat de invloed was van de ontwikkeling van de spoorwegen op het economische leven. M.a.w. hoe zou de wereld er uitzien als al het vervoer nog moest gebeuren met schepen, paarden enz. Ook hij moest concluderen dat de invloed opmerkelijk klein was.

De Franse historicus Le Roy Ladury beschreef het leven in de Languedoc. Het boek kreeg veel aandacht, maar 12 jaar later verscheen het boek "Montaillou" dat een heel ander licht liet schijnen op het leven op het Franse platteland. Het boek werd in vele talen vertaald en door spreker sterk aanbevolen.

Het behandelt het leven in een klein dorp in Frankrijk gezien en beschreven door een geestelijke die zich daar vestigde met als enige doel het leven van de inwoners te bestuderen. De uitkomsten waren verrassend. Een prachtig voorbeeld van "petite histoire". Het verhaal dat mensen met veel kinderen veel minder om hun kinderen gaven, o.a. ook omdat vele kinderen snel overleden en de ouders dus weinig tijd hadden om zich aan die kinderen te hechten, werd volkomen gelogenstraft.

Natuurlijk kwam het voor dat kinderen aan een min werden gegeven of nog erger, aan een 'engeltjesmaker' d.i. een vrouw die een baby volledig inbakerde en eenvoudig liet verdrogen. De ouders kregen dan ongeveer 8 gulden van de verzekering. Dat was voldoende om, na aftrek van ongeveer 1 gulden voor de engeltjesmaker, met de rest van het gezin de winter door te komen.

Een bijzonder lezenswaardig boek is ook "Een dorp in de polder" van prof. Van Deursen.

(Trouwe bezoekers zullen zich de interessante lezing hierover van Van Deursen herinneren).

Elias schreef een boek over het voortschrijdende beschavingsproces, waarin men kan kennis nemen hoe de normen en waarden in de loop der tijden veranderden. Hij baseerde zijn gegevens onder andere op de bestudering van boekjes over etiquette. Ook de veranderingen in het volksvermaak leert ons het een en ander. Vermaak als palingtrekken, kattenknuppelen e.d. behoren niet meer in deze tijd.

We mogen ons best eens afvragen of "die goeie oude tijd" wel zo goed was.

Heel veel dingen waar wij ons nu aan ergeren zijn bepaald niet nieuw.

In 1890 werden er op één dag in Utrecht 5 fietsen gestolen. De dieven en de heler werden gearresteerd maar terwijl de agenten nog bezig waren het proces-verbaal te schrijven liepen de daders al weer vrij rond. De veel geroemde gezelligheid en solidariteit in een volksbuurt als Wijk C in Utrecht komt in een ander licht te staan als men leest hoe er ook daar de bewoners elkaar onderling bestalen.

Spreker doorspekte zijn lezing met vele, vaak amusante, voorbeelden. Hoe men vroeger leefde en vooral woonde kwam echter niet helemaal uit de verf.

We maken er een boek van

Gedurende vele jaren had mijn vrouw onderzoek verricht naar haar voorouders en inmiddels had ze bijna 10.000 namen en andere gegevens opgeslagen in het programma Hazadata 7.2 Dit programma is millenniumbestendig. In de loop der jaren waren er reeds twee familiedagen georganiseerd, zodat de animo om het boek te kopen aanwezig was. Dat gaf ons de moed om er een mooi boek van te maken. Maar nu was het woord aan mij, want gegevens opzoeken is één ding, maar om er een boek van te maken is vers twee. Mijn kennis van computers is nog pril en mijn leeftijd niet meer zo pril (67 jaar) dus was enige hulp af en toe geboden. Die kregen we gelukkig van onze zoon.

Welk programma kiezen we?

Welk programma kan 10.000 namen indexeren uit bijna 700 pagina's. De makers van Hazadata adviseerden ons daarvoor het pas uitgekomen (nov.1997) programma "Word Perfect 8.0" te nemen. Die zou die klus moeiteloos aankunnen. Vrienden vroegen mij waarom we niet overstapten naar "Word for Windows". Wel, we zijn nu eenmaal gewend aan WP en het nieuwe 8.0 programma is heel goed. Een zeer groot voordeel van WP vinden we hun "onderwaterscherf". Dat betekent dat je, indien gewenst, steeds onderin het beeldscherm alle codes ziet staan die gebruikt zijn. De cursor loopt daar langs als een rood blokje. Dat is van groot belang gebleken, want vanuit Hazadata zijn er duizenden codes meegegeven voor lettertypes, indexeren en kruisverwijzing. Als je een van die codes per ongeluk verwijdert ben je nog niet jarig

Welke pc is er nodig?

Ook een snelle vanwege de vele namen en codes, dus kochten we een IBM Aptiva E 166 MHz MMX met 32 Mb SDRAM memory en 2,1 GB hard disk. En daarbij nog een scanner de "Agfa Snapscan 310". Dat was wel een flinke aanschaf, maar als het materiaal niet goed is blijft het knoeiwerk.

Hoeveel tijd?

Hoe lang zouden we nodig hebben om in een redelijk tempo alle gegevens vanuit Hazadata naar WP 8.0 te converteren en een mooie opmaak te maken en de tekst drukklaar bij de drukker af te leveren. We dachten aan drie maanden maar het werden er zeven. Daar moet je dus ernstig rekening mee houden. Je kunt ziek worden, de pc kan stuk gaan, je krijgt nog last minute gegevens, enz enz. De drukker gaat met vakantie of jij en ga zo maar door. Laat je dus niet opjagen door een vastgeprikt datum. Bestel de drukker pas als alles echt klaar is. Deze kan dan in twee maanden goed werk afleveren.

Op 17 Januari

werd mijn pc met alle nodige programma's erop door mijn zoon geïnstalleerd en na wat te hebben geoefend met WP 8.0, begonnen we aan het grote werk. Eerst eens zien of we alles van Hazadata willen gebruiken. Dit programma maakt nl. de indexering van religie, beroepen, plaatsnamen, voor- en familienamen mogelijk. Dat is voor ons teveel van het goede. Wij willen alleen de familienamen geïndexeerd hebben en achter iedere naam het geboortejaar en het paginanummer. De index zal uiteindelijk 90 pagina's van het boek omvatten.

Eerst uitproberen in het klein.

We proberen het eerst met een klein bestandje van 25 pagina's. Maar helaas ging er iets fout. De kruisverwijzing werkte niet. Dat is de verwijzing in de tekst tussen de namen onderling. Dus vader Bousema zie pag. zoveel en kind Bousema zie pag. zoveel. Gebeld met de helpdesk van Hazadata, de heer Diebrink. Na er samen de avond van de 29e januari van 9 tot 10 uur over te hebben geworsteld, bleek dat bij ons bij de installatie een bepaalde code niet was verwerkt. Dus samen met de helpdesk werd het Hazadata-programma opnieuw geïnstalleerd. We zijn de heer Diebrink nog eeuwig dank verschuldigd, dat hij ons toen zo rustig en accuraat heeft geholpen.

Voetnoten of eIndnoten?

Na lang geploeter hebben we besloten geen van beiden te gebruiken. We zetten de bronvermelding maar gewoon in de tekst. Voetnoten werkten bij ons niet goed en ze nemen heel veel ruimte in.

Per stam of per generatie?

Voor zover we weten werkt bijna iedereen die een genealogieboek schrijft, per generatie want de index verwijst per generatie en niet per pagina. Dat heeft twee nadelen. Ten eerste zoek je soms lang naar het juiste generatienummer en ten tweede staan alle familieleden ver uit elkaar. Maar gelukkig heeft Hazadata kruisverwijzing en daarom is verwijzing per pagina mogelijk. We kiezen dus tot aan 1811 voor **per generatie** en vanaf 1811 voor **per stam**. Dan staat de hele familie prachtig bij elkaar. Opa en Oma bij de kinderen en kleinkinderen op opeenvolgende pagina's. En de index verwijst naar de pagina.

-Ten aanzien van de kruisverwijzing nog een opmerking.

Omdat de kruisverwijzing is gekoppeld aan de generatienummers en niet aan de familienamen, gebeurt het dat als je in een boek meerdere takken of staken uitwerkt, de kruisverwijzing alle personen met dezelfde generatienummers naar elkaar verwijst. Een oplossing is niet zo eenvoudig. Het beste zou zijn om eerst alle staken of takken op te slaan met hun eigen kruisverwijzing en daarna als het hele boek compleet met de index klaar is, alle afzonderlijke takken te verwijderen en te vervangen door de opgeslagen takken met hun eigen kruisverwijzing.

Converteren naar WP.

Als je dan alle gegevens goed op een rij hebt, gaat het gehele Hazadatabestand naar WP. Hazadata knipt het in subdocumenten van 25 pagina's. Totaal krijgen we 28 subdocumenten. Dus als er wat misgaat is de schade nog te overzien. Bij het gebruik van de door Hazadata meegeleverde macro liep de pc ongeveer 5 keer vast, maar zonder blijvende schade. Vanaf nu kan er geen naam meer bij want dan krijgt die geen nummer meer in het systeem. Het was inmiddels 18 maart. We slaan voor de veiligheid alles op onder "boek een".

We bellen een drukker

om informatie over hoe het verder moet. Op advies van de drukker worden de marges ingesteld op 3 cm, en onderaan op 2.50 cm. We willen een boek van 23 x 16 cm. Onze opmaak is dus in A4 en de drukker fotografeert het op 80%. We moeten er wel rekening mee houden dat dan alle letters kleiner worden, dus kiezen we voor Times New Roman punt 12. Ook de foto's worden dus kleiner!

Scannen.

Daar hadden we eerst tegenop gezien, maar alles verliep moeiteloos. Het plaatsen van de gescande plaatjes, foto's, kaartjes en handtekeningen in de tekst is niet moeilijk. Soms echter gaat het niet goed omdat je last hebt van de vele codes. Daarom hadden we steeds het onderwaterscherf aan en konden we net zo lang schuiven tot het plaatje bij de juiste persoon stond. Soms als er later iets tussengevoegd werd en de hele tekst naar een andere pagina verschoof, moesten we de foto 'wissen en opnieuw inlezen.

Indexeren.

We wilden graag ook alle in de tekst genoemde personen in de index opnemen. Dat moet natuurlijk binnen WP met de hand gebeuren, indien mogelijk met jaartal. Dat leer je al gauw. Maar soms maak je hierbij een foutje. Soms heb je bij het met de hand indexeren per ongeluk een spatie vóór de eerste letter geplaatst. Dat moet dan eerst ter plekke weer hersteld worden, en op dat moment zegen je luidkeels het onderwaterscherf, want je ziet feilloos de codes en met delete ben je van de fout af en begin je opnieuw.

Corrigeren.

Steeds in stukken van 25 of meer pagina's printen en corrigeren en nog eens printen en weer corrigeren. Fouten blijven verschijnen, soms tot wanhoop. Het is alsof ze 's nachts weer aangroeien. Het grote voordeel van het werken met kleine pakjes van plm. 25 pagina's is duidelijk. Alles gaat sneller en fouten blijven binnen de perken. De index wordt steeds verbeterd. Soms zijn de namen te lang voor de index in twee kolommen, dus moet je af en toe een 2e naam weglaten of afkorten.

Subdocumenten koppelen op 12 april.

En dan is het uur der waarheid aangebroken. We gaan alle 18 subdocumenten aan elkaar koppelen. De nummers 19 tot 28 zijn alleen index en die gebruiken we niet meer, want via WP maken we een nieuwe index. Het koppelen gaat moeiteloos. Maar door de koppeling wil er op de scheiding van twee subdocumenten weleens een code niet begrepen worden. Zo kregen we vanaf pag. 40 plotseling alle letters cursief. Als je iets verandert heeft dat grote gevolgen voor de rest van de pagina's. Dus voorzichtigheid is geboden. Je zoekt de code die het veroorzaakt en probeert voorzichtig die te verwijderen. Ook de foto's zijn verschoven. Alweer worden de zegeningen van het onderwaterscherf geprezen. Dan is een sterke pc een weldaad. Alles gaat gemakkelijk. De kruis-verwijzing omvat nu 14000 onderdelen en het werkt! Het bestand slaan we op als een hoofddocument van 640 pagina's.

Alle te rasteren foto's moeten zwart.

Dan komt de drukker met het verzoek; "ik wil alle foto's als zwarte vlakken". Alle foto's die later gerasterd zullen worden, moeten zwart gemaakt worden, maar de onderschriften moeten blijven staan. Dat gaat via "vak bewerken" en "inhoud bewerken" moeiteloos. De drukker kan dan in zijn positieffilm gemakkelijker de plaats bepalen waar de foto ingerasterd moet worden.

Nieuwe gegevens op 30 mei.

Opeens komen er nog vele gegevens binnen uit Amerika. Die zouden er nog tussen moeten. We gaan ze eerst in een apart Hazadata-bestand opnemen en dan apart naar WP converteren en vandaar invoegen op de juiste plek. Wat de nummering betreft: we hebben ze maar een volgnummer gegeven met de toevoeging "extra". Doordat we ze eerst in Hazadata hebben ingevoerd, komen ze wel automatisch in de index te staan.

Maak een laserprint

De drukker wil het geheel opgeleverd hebben op Mello Tex 105 grams papier, afgedrukt op een laserprinter. Aangezien onze pc is ingesteld op een deskjetprinter krijg je verloop van tekst als je een andere printer gaat gebruiken. Dus moet eerst de driver van de laserprinter worden geïnstalleerd. De copyshop wil haar driver wel uitlenen, maar gelukkig kan onze zoon alles op zijn bedrijf printen. Dus wordt de driver van zijn laserprinter op onze pc geïnstalleerd en kan het hele bestand van 58 MB nu klaar gemaakt worden voor de printer. Aangezien het een te groot bestand is voor overbrenging d.m.v. floppies neemt onze zoon het hele bestand op in zijn laptop en zo gaat het naar de laserprinter en daarna naar de drukker. Ten behoeve van de drukker worden er aan de vier hoeken snij- of pastekens aangebracht. Dat kan via de laserprinteropdracht. Dubbelzijdig afdrucken is niet nodig.

Wat betreft de index: Deze wordt door ons los van de rest geprint omdat we het in twee kolommen en kleine letter willen hebben, ook met kleinere marges e.d.. We kunnen zodoende ook kleine tikfoutjes wegwerken

4 juni: Het boek is klaar.

We proberen nu de voordeligste drukker te vinden. Na vier drukkers te hebben gevraagd om een prijsopgave, maken we een keus. De drukker adviseert ons om een ISBN nummer aan te vragen bij het Nederlands Bureau ISBN te Culemborg. Kosten ongeveer f 40,-. Het voordeel is dat het boek nu geregistreerd staat en dat het valt onder het lage BTW- tarief van 6%. Waarom nu pas een drukker gekozen?. Twee redenen. A. we weten nu exact het aantal pagina's, foto's en het aantal exemplaren dat we denken te verkopen. B. We hebben ons dus niet op laten jagen door een deadline van drukker of uitgiftedatum.

Nu pas gaan de brieven

naar de kopers, met het verzoek om het geld per omgaand over te maken. Aan de hand van de binnengekomen bestellingen konden we tot twee weken vóór het drukken, nog het aantal exemplaren bepalen. We geven de drukker en de binder een ruime kans en verzoeken het boek een week vóór de 19e september af te leveren. Dat is ons en de drukker goed bevallen, want nazien van de drukproeven en enig overleg over kleur band e.d. is altijd nodig en vraagt weer tijd..

Op 1 augustus

nemen we het besluit om ten behoeve van de Amerikaanse tak van de familie ook een Engelstalige uitgave te verzorgen. De prijs van die uitgave van plm. 250 boeken werd echter te hoog. We hebben toen per pagina alle tekstgedeelten vertaald en waren van plan dit als een boekje van 48 pagina's apart mee te sturen. Maar de drukker adviseerde ons om deze engelse tekst als supplement op te nemen in dezelfde (iets bredere) band. Zodoende drukte hij voor ons 600 keer de Nederlandse tekst en 250 keer de Engelse supplementtekst. We hebben nu dus 350 Nederlandse boeken en 250 Nederlandse boeken met een Engels supplement. Mocht de verkoop van de Engelse boeken tegenvallen dan kunnen we ze aan de Nederlandse gegadigden verkopen.

Op 12 september

wordt een fraai gebonden boek afgeleverd, met een blauw linnen koft met goudopdruk en met een leeslintje, gedrukt in zwart, genaaid gebonden met ronde rug en kneep. De Engelse uitgave krijgt zelfs twee leeslintjes. De prijs was vastgesteld op f 80,-.

Op 19 september

vindt de feestelijke presentatie plaats op een familiedag met 200 bezoekers.
H. Bousema

Rijden onder invloed

In ons Kwartierstatenboek Herlevend Verleden II komt voor Garbrand Auckesz Bonga, die in 1588 in Dokkum werd gedoopt. Garbrand verhuisde naar Leiden waar hij in 1612 trouwde met de uit Kopenhagen afkomstige Annetje Thomas. Hij was schoenmaker, herbergier en voerman. Tijdens de uitoefening van dat laatste beroep reed hij een scheve schaats. In het Gemeentearchief van Leiden vond ik een verslag van een rechtszaak waarin hij de hoofdrol speelde. Ik geef dat verslag hieronder met mijn eigen woorden weer.

Mr. Willem de Bont, schout van de stad Leiden daagt voor het gerecht Garbrand Auckes, voerman op het Haagsche Veer, omdat hij, toen hij aanwezig was in Utrecht ten tijde van de Utrechtse kermis, heeft aangenomen om acht personen "al treffelicke luyden van aensien en staat" met zijn wagen en paarden naar Leiden te vervoeren. Hij beloofde om tien uur af te rijden, maar bleef tot één uur in de herberg zitten drinken ondanks aandringen van zijn passagiers, die buiten stonden te wachten, om te vertrekken. Om één uur reed hij "hooch bij drank sijnde" dan eindelijk af

Eenmaal op weg zijnde reed hij onder de invloed van de genuttigde brandewijn zo roekeloos dat zijn passagiers hem herhaaldelijk vroegen en tenslotte, uit angst voor een ongeluk, zelfs smeekten om langzamer en voorzichtiger te rijden. Tevergeefs.

Aangekomen bij het dorp Harmelen liet hij de rechte en gewone weg rechts liggen en koos hij een weg "gansch heuvelachtich ende oneffen ende in een yders ooge periculeus omme omgeslagen te sullen werden". In de wagen ontstond langzamerhand paniek, maar hoe men ook smeekte om de gewone weg te nemen, Garbrand met "sijn eygensinnige droncken kop" ging door. Hij reed daarbij zo hard en onvoorzichtig dat het onvermijdelijke gebeurde: de wagen sloeg om en alle reizigers kwamen in een sloot terecht met het gevaar een arm of been te breken of te stikken. Dit laatste gebeurde bijna met een "jonge dochter". Maar een jonge man, die naast haar tot zijn middel in het water stond hield haar hoofd een half uur boven het water en de modder totdat men eindelijk door inwoners van Harmelen aan de kant geholpen werd.

Gezien het grote gevaar waarin de reizigers hadden verkeerd en de schade toegebracht aan hun kleren en bezittingen werd Garbrand veroordeeld om veertien dagen op water en brood op eigen kosten te worden opgesloten in 's-Gravensteyn alsmede tot een boete van "twintich guldens van XL grooten 't stuck te verdelen twee derde parten ten behouwe van dese stadt en eenderde part aen voorseyde officier".

Voorts moest verdachte na het uitzitten van zijn straf en het betalen van de boete weer voor het gerecht verschijnen om de heren te bedanken voor de genade hem in deze betoond en verder om vergeving te vragen voor het gebeurde.

Op 7e oktober 1632 is Garbrand Auckes voor die van de Gerechte verschenen ende heeft deselve voor de

gratie hem gedaen bedanckt ende belooft dat hij hem voortaan naer behooren sal gedragen.
Helaas vertelt het verhaal niet hoe de reizigers van Harmelen in Leiden zijn gekomen. Het valt overigens op dat de straf voor die tijd redelijk licht is uitgevallen, vooral als men weet dat het niet de eerste keer was dat Garbrand voor het gerecht verscheen.
Maar daarover een andere keer misschien meer.
J.J. van Dort

Nieuwe uitgaven

NGV afdeling IJssellanden

Ter gelegenheid van haar 40-jarig bestaan in 1998, heeft de afdeling een kwartierstatenboek uitgegeven: "40 jaar 40 kwartieren". Het boek kost f 17,50 (exclusief f 7,50 verzendkosten) en kan besteld worden via een storting op onze girorekening

no 3913760 t.n.v. NGV afd. IJssellanden, Zwolle of bij de secretaris a.i. Theo van Reijn, Toon Slurinkhof 79, 8264 DH Kampen, tel.: 038 - 3331620, fax 038 - 3331628, e-mail: vanreijn@wxs.nl.

Voorts zat een kopie van ons eerste kwartierstatenboek "Boeren, Burgers en Buitenlui" te koop worden aangeboden voor f 25,- (exclusief f 7,50 verzendkosten). Deze kopie zal begin 1999 aangemaakt worden en kan alleen besteld worden door storting (vóór 1 januari 1999) op onze girorekening no 3913760

De Topografische Gids van Nederland

In het vorige nummer van ons periodiek werd in de rubriek "Nieuws van de afdelingsbibliotheek" gemeld dat een exemplaar van bovengenoemd boek door de auteur (ons lid Frank van der Hoven) aan onze afdeling werd geschonken. In diverse media is uitvoerige aandacht aan dit schitterende boek besteed, bijvoorbeeld in de Amersfoortse Courant van 27 oktober 1998 en in de Leeuwarder Courant van 19 september 1998.

Eigenlijk is zo'n boek helemaal niet geschikt voor onze afdelingsbibliotheek. Een naslagwerk als dit moet niet liggen op een plaats die eens per maand bezocht wordt. Als je wilt weten waar Den Nul ligt, dan moet je dat direct kunnen opzoeken en niet op het antwoord moeten wachten tot de volgende afdelingsbijeenkomst.

(met ook nog het risico dat het boek is uitgeleend) Het loont zeer de moeite dit boek zelf in bezit te hebben. Het is zeer uitgebreid en volledig. Hulde aan de auteur/ uitgever. En nogmaals onze dank voor de schenking aan onze afdeling.

Thijs van Veen

Afdeling Familieorganisaties NGV

Hoe organiseer je familiereünies?

De afdeling heeft een handleiding uitgegeven met als titel "Hoe organiseer je familiereünies ?" Een breed scala van aspecten die betrekking hebben op de organisatie van een familiereunie komen in het boekje aan de orde. De handleiding kost f 7,- (niet NGV-leden betalen f 10,-) inclusief portokosten.

Zuurvrije archiefdozen.

De afdeling Familieorganisaties heeft tijdens elke themadag een verkooppunt van betaalbare, hoogwaardige zuurvrije archiefdozen en vellen archiefpapier. Het materiaal wordt betrokken van een gespecialiseerde groothandel, die ook Rijksarchieven tot haar klanten mag rekenen.

Om de onvermijdelijke rompslomp te beperken is het assortiment dozen beperkt tot drie standaardmaten A4, folio(A3) en foto's. De zuurvrije vellen papier zijn geschikt als beschermende tussenlaag voor de documenten, die in één doos bewaard worden.

De dozen kosten f 3,- en f 4,- per stuk; de vellen papier kosten f 1,50,- per stuk. Wilt u bij afname van meerdere dozen vooraf contact met ons opnemen. De eerstvolgende themadag is gepland op 13 februari 1999 te Hilversum. Belangstellenden kunnen terecht bij de secretaris van Het FO-bestuur: Fred Kluit tel. 075-22 62 52

e-mail fckluit@euronet.nl

100 Jaargangen "De Nederlandsche Leeuw"

Het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde heeft honderd jaargangen van hun tijdschrift "De Nederlandsche Leeuw" op 4 Cd-rom's (1883-1983) laten vastleggen. Op deze Cd-rom's vindt u de volledige tekst en alle afbeeldingen, alsmede een zoekprogramma, waarmee op iedere naam en ieder woord kan worden gezocht.

U kunt deze informatie bestellen door f 125,- (leden f 100,-) over te maken op gironummer 4 87 073 t.n.v. Bibliotheek KNGGW, Elburg.

VALK - DE VALK - VALKEMA

(Parenteel van Valck Wolters)

De geschiedenis over de nakomelingen van Valck Wolters in het familieboek "Valk - deValk - Valkema" omvat de periode 1552-1998. Dit boek is in september 1998 verschenen. Valck Wolters (ca. 1575-1640) was

een boer op de Hoogemeeden bij Aduard. Zijn vrouw Corneliske Cornelisdr. was afkomstig uit Kollum. Hun kinderen en kleinkinderen trouwden in vooraanstaande families. Zo trouwde hun zoon Wolter Valcks met Beertje Jacobs, een dochter van Jacob Jelmers, uit het bekende geslacht Jelmers van Tinallinge. Een van hun kleindochters trouwde met Barelt Moltemaecker en een achterkleindochter met Osewoldus Eyssonius, predikant te Loppersum en een andere met Hitzerus Themmen a Mees.

De bijzondere naam "Valck", die in de provincie Groningen niet veel voorkomt, bevorderde het onderzoek in zekere zin. Na 1811 werden door drie zonen van Hindrik Valks de verschillende familienamen : Valk - de Valk en Valkema aangenomen. Omdat het een parenteel betreft zijn vele familienamen in dit boek verwerkt. In Nederland zijn het vooral de namen: (te) Bos, Bosscher, Brondijk, Buikema, van Dijk, Dijkstra, Hartsema, Hein, Hofman, Huitsing, Klein, Kuipers, Nanninga, Oldhoff, van Slooten, en Westerhof, die veelvuldig voorkomen. De afstammelingen van de familie de Valk zijn rond 1881 en 1882 naar Amerika geëmigreerd en hiervan zijn, tot op heden bijgewerkt, vele geslachten volledig in dit boek verwerkt. Van de 9500 namen verdeeld over 16 geslachten die het boek bevat, komen er ruim 3500 uit Amerika. Praktisch alle nakomelingen van bovengenoemde drie broers zijn in het boek opgenomen.

Het boek bevat 640 pagina's, met daarin ongeveer 60 oude foto's, verder kaartjes, schema's, oude handtekeningen vanaf 1604 en vele oude verhalen. Het is gedrukt op silverblade mat papier en heeft een in blauwlinnen gebonden hard koft met goudopdruk.

De prijs bedraagt f 80, (exclusief verzendkosten). De verzendkosten bedragen

f 15,=. Indien u geïnteresseerd bent, dan kunt u uw bestelling opgeven aan de auteur:

Anje G. Bousema - Valkema, Pastoorakker 18, 3871 MP Hoevelaken, tel. 033-2537719, e-mail: hbousema@wxs.nl